

Образи богів і царів як різні типи панівного прошарку українського суспільства в поемі «Енеїда»

«Енеїда» славнозвісного поета Вергілія зазнала чимало переробок. Особливістю української «Енеїди» є те, що основним своїм завданням її автор — Іван Котляревський — ставив «перелицювання» дійових осіб під своїх сучасників-земляків. Таким чином, в образах олімпійських богів та земних царів письменник зобразив панівну верству українського суспільства XVIII ст.

Поважні Вергілієві Зевс, Нептун, Юнона, Венера, Дідона, Латин, Лавінія, Евандр, Турн та інші постають в українській «Енеїді» як різні типи панівного середовища України. Вони наділяються поетом буденними рисами, що змішуються у творі з їх високим покликанням. Усе життя небесні герої проводять в бенкетах, інтригах, сварках. В їхньому середовищі процвітають хабарництво, моральна розбещеність, вони байдужі до долі смертних або часто через бенкети забувають про свої обов'язки перед людьми. Влучна характеристика небожителів висловлена «верховним богом» Зевсом:

Чи довго будете казирись

І стид Олімпові робить?..

Поступки ваші всі не божі,

Ви на сутяжників похожі

І раді мордувать людей.

Цікаво те, що сам Зевс наділений у творі рисами начальника-самодура, який до того ж любить випити. Велична Венера в минулому була маркітанкою, що «з воєнними жила» і «бите м'ясо з ними їла». Дідона змальовується як «весела, гарна, сановита» пані, що проводить життя в бенкетах і любовних іграх.

Щодень було у них похмілля,

Лилась горілка як вода,

Щодень бенкети, мов весілля...

Типовим поміщиком-хлібосолом зображується аркадський цар Евандр. А Латин наділений рисами дрібного царька. Він нікчемний, безпорадний, нездатний керувати своїм царством. В образі Лавінії, дочки Латина, висміюються «світські» манери обмеженої у своїх інтересах паньки, що «вертілась, як в окропі муха, в очі все п'яла». В образі Турна змальовано типового офіцера-гульвісу, самолюбивого, пихатого, жорстокого, бездушного, який «людей давить, як мух».

Широка галерея детально виписаних образів богів і царів доповнюється коротко схарактеризованими постатями поміщиків і чиновників, що в сукупності дає уявлення про життя і побут панівної верхівки феодально-кріпосницького суспільства. Іван Котляревський, «перелицювавши» Вергілієвих героїв, змалював різні типи представників суспільного прошарку, викривши всю сутність цього життя.

